ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ GERHARD REISCHL της 21ης Ιανουαρίου 1976 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Από άποψη διαδικασίας, οι υποθέσεις που κατέληξαν στις προκείμενες αιτήσεις ερμηνείας τοποθετούνται σε δύο διαφορετικά επίπεδα: στην υπόθεση 65/75 πρόκειται για ποινική δίκη στην οποία κατηγορούμενος είναι ένας έμπορος, ο οποίος επώλησε 500 σάκκους των 50 χιλιογράμμων κρυσταλλικής ζάχαρης σε τιμή ανώτερη από την ανώτατη τιμή που έχει καθοριστεί με την 39/74 απόφαση του ιταλικού COMITATO INTERMINISTERIALE DEI PREZZI (CIP, διυπουργικής επιτροπής τιμών) της 13ης Αυγούστου 1974, περί ρυθμίσεως της τιμής της ζάχαρης. Στις άλλες υποθέσεις της κύριας δίκης[1] πρόκειται για διοικητικές προσφυγές που ασκήθηκαν από διάφορες ιταλικές εταιρίες επεξεργασίας ζάχαρης για την ακύρωση αφενός της ίδιας απόφασης 39/74, καθώς και της απόφασης 28/74 της 28ης Ιουνίου 1974 του ίδιου CIP, περί της τιμής της ζάχαρης (υποθέσεις 88 και 90/75), και αφετέρου της απόφασης 9/74 της 20ής Φεβρουαρίου 1974, περί καθορισμού ανωτάτης τιμής της ζάχαρης (υπόθεση 89/75).

Μολονότι δεν πρόκειται για ίδιες υποθέσεις ενώπιον της PRETURA DI PADUA και του TRIBUNALE AMMINISTRATIVO REGIONALE DEL LAZIO, τα ζητήματα είναι κατά βάση όμοια.

Στην υπόθεση 65/75 τα ζητήματα έχουν ως εξής:

1. Εμποδίζει η κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα της ζάχαρης που προβλέπεται από τον κανονισμό ΕΟΚ 1009/67, ενόψει του συστήματος τιμών που θεσπίζει, το μονομερή καθορισμό από ένα κράτος μέλος της ανωτάτης τιμής πωλήσεως;

2. Οι κανόνες περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων κατά την έννοια του άρθρου 30 της Συνθήκης ΕΟΚ, ιδίως δε όσον αφορά τη ζάχαρη, του άρθρου 35 του κανονισμού ΕΟΚ 1009/67 — ειδικότερα η απαγόρευση εφαρμογής στο ενδοκοινοτικό εμπόριο μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος με ποσοτικούς περιορισμούς —, εμποδίζουν τη θέσπιση ανωτάτων τιμών που να ισχύουν μόνο στο έδαφος ενός κράτους μέλους;

3. Οι προαναφερθέντες κοινοτικοί κανόνες δημιουργούν για τους κοινοτικούς επιχειρηματίες δικαιώματα που τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να προστατεύουν, έτσι ώστε για τους επιχειρηματίες αυτούς να μην ισχύει το εθνικό σύστημα ανωτάτων τιμών;

Στις υποθέσεις 88 και 90/75 τα ερωτήματα, όμοια στη διατύπωση, αφορούν τα εξής ζητήματα:

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

1 — Σημείωση μεταφραστή: δηλαδή στις υποθέσεις 88 έως 90/75 επί των οποίων εκδόθηκε η πιο πάνω κοινή απόφαση.

«α) αν η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα έχει την αποκλειστική κανονιστική αρμοδιότητα για τη ρύθμιση των τιμών της ζάχαρης και αν έκαμε χρήση της αρμοδιότητας αυτής με την έκδοση του κανονισμού ΕΟΚ 1009/67 και των μεταγενέστερων εκτελεστικών διατάξεων·

β) αν μονομερή μέτρα ενός κράτους μέλους, σαν τα κρινόμενα στο σχετικό τομέα, που συνίστανται κυρίως στον καθορισμό ανωτάτης τιμής για την πώληση στους καταναλωτές και που ισχύουν μόνο στο έδαφος του οικείου κράτους, είναι νόμιμα ως μέτρα πολιτικής συγκυρίας κατά το άρθρο 103 της Συνθήκης·

γ) αν το σύστημα της πωλήσεως προϊόντων σε ανώτατη τιμή καθορισμένη ως προς όλα τα συστατικά της στοιχεία, από το οικείο κράτος και που ισχύει μόνο στο έδαφός του, συμβιβάζεται με την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός της κοινής αγοράς κατά την έννοια του άρθρου 30 της Συνθήκης και με την απαγόρευση της στεγανοποιήσεως των εθνικών αγορών, η οποία εμποδίζει την πραγματοποίηση της κοινής αγοράς, όταν το σύστημα αυτό δικαιολογείται κατ' εξαίρεση με την υποχρέωση προστασίας της οικονομίας έναντι κερδοσκοπικών φαινομένων και εξασφαλίσεως της καταναλώσεως από την επελθούσα αναστάτωση στις αρχές στις οποίες στηρίζεται η κοινοτική ρύθμιση, τόσο λόγω ελλείμματος της κοινοτικής παραγωγής, όσο και λόγω του διπλασιασμού των τιμών της διεθνούς αγοράς για το προϊόν αυτό.»

Θεωρώ σκόπιμο να υποβάλω κοινές προτάσεις και για τις δύο ομάδες υποθέσεων.

1. Για την έρευνα των σχετικών ζητημάτων θα παραβάλλω την εθνική νομοθεσία με την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση.

α) Για την κοινοτική ρύθμιση ισχύουν αυτά που εξέθεσε ο γενικός εισαγγελέας MAYRAS στις προτάσεις επί των υποθέσεων 40 έως 48/73, 50/73, 54 ως 56/73, 111/73, 113 και 114/73 (COÖPERATIVE VERENIGING «SUIKER UNIE» VA, ROTTERDAM και λοιποί κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων), ότι δηλαδή η κοινή οργάνωση της αγοράς της ζάχαρης σε σύγκριση με άλλες κοινές οργανώσεις χαρακτηρίζεται από έντονα διαβαθμισμένη κλιμάκωση τιμών που φθάνει από το έτοιμο προϊόν στην πρώτη ύλη.

Ο κανονισμός 1009/67 (ABL 380, σ. 1) προβλέπει ότι το Συμβούλιο καθορίζει κατ' έτος για τη ζάχαρη που παράγεται στην κοινή αγορά αφενός μεν τιμή ενδεικτική, αφετέρου δε τιμή παρεμβάσεως.

Η ενδεικτική τιμή καθορίζεται για την κύρια πλεονασματική περιοχή της Κοινότητας, είναι δε η τιμή που είναι ευκταία να επιτυγχάνεται ή να την εγγίζουν οι συναλλαγές στην εσωτερική αγορά. Η τιμή παρεμβάσεως καθορίζεται κατά 5% κάτω της ενδεικτικής τιμής. Είναι η τιμή στην οποία είναι υποχρεωμένοι οι οργανισμοί παρεμβάσεως που ορίζονται από τα κράτη μέλη να αγοράζουν τη ζάχαρη, η οποία τους προσφέρεται από τους παραγωγούς. Πρόκειται δηλαδή για τιμή εγγυήσεως διότι η παρέμβαση εξασφαλίζει κανονικά τους επιχειρηματίες ότι η τιμή της αγοράς δεν θα πέσει κάτω από την τιμή παρεμβάσεως. Οι οργανισμοί παρεμβάσεως μπορούν να μεταπωλήσουν καταρχήν στην εσωτερική αγορά τη ζάχαρη που τους έχει προσφερθεί μόνο σε τιμή ανώτερη από την τιμή παρεμβάσεως. Σημειωτέον ότι η ισχύουσα στην Ιταλία παράγωγη τιμή παρεμβάσεως είναι περίπου 5% ανωτέρα της τιμής παρεμβάσεως των λοιπών κρατών μελών. Ενδιαφέρουσα είναι η τιμή κατωφλίου που είναι αποφασιστική για τις εισφορές λόγω εισαγωγής και η οποία σχηματίζεται από την ενδεικτική τιμή, προσυπολογιζομένων των εξόδων μεταφοράς από την κύρια πλεονασματική περιοχή στην πλέον απομακρυ-

σμένη ελλειμματική καταναλωτική περιοχή. Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι η τιμή παρεμβάσεως που ισχύει για την οικεία περιοχή παραγωγής είναι αποφασιστική για τον καθορισμό της ελάχιστης τιμής του προϊόντος βάσεως, δηλαδή του ζαχαροτεύτλου.

β) Για τη σχετική εθνική νομοθεσία παρατηρώ τα εξής: Η διυπουργική επιτροπή τιμών (CIP) ιδρύθηκε στην Ιταλία με το DECRETO LEGGE 347 της 19ης Οκτωβρίου 1944. Κατά τις ιδρυτικές του διατάξεις το CIP έχει αρμοδιότητες ελέγχου των τιμών όλων των εμπορευμάτων. Η εξέλιξη της ιταλικής οικονομίας όμως και η πρακτική μείωσαν τις αρμοδιότητες αυτές μόνο στον καθορισμό των τιμών.

Λίγο πριν από την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 1009/67 καθορίστηκε στην Ιταλία η τιμή της ραφιναρισμένης ζάχαρης για όλα τα στάδια παραγωγής και διανομής. Κατά τον καθορισμό αυτό υπολογίστηκε και η ύπαρξη και χρηματοδότηση τριών ταμείων αντισταθμίσεως.

Εδώ ενδιαφέρει καταρχάς η ίδρυση της CASSA CONGUAGLIO ZUCCHERO με τον κανονισμό 1195 του CIP, της 22ας Ιουνίου 1968. Στο ταμείο αυτό ανήκε η αρμοδιότητα επιβολής του SOVRAPREZZO (υπερτιμήματος) — επιβαρύνσεως των καταναλωτών και των επιχειρήσεων των οποίων το κόστος παραγωγής ήταν μειωμένο —, που προοριζόταν κυρίως για τη χρηματοδότηση της ενισχύσεως που προέβλεπε το άρθρο 34 του κανονισμού 1009/67. Αυτό το SOVRAPREZZO που είχε καθοριστεί τότε σε 23 λίρες ανά χιλιόγραμμο και παρέμεινε αμετάβλητο ως το 1973, αντιστοιχούσε στη διαφορά μεταξύ των τιμών που ίσχυαν στην Ιταλία και της ισχύουσας παράγωγης τιμής παρεμβάσεως για τη χώρα αυτή.

Ανώτατες τιμές είχαν καθοριστεί για όλη την ιταλική επικράτεια τόσο για τη ζάχαρη εσωτερικής παραγωγής, όσο και για τη ζάχαρη εισαγωγής — τελικά με τον κανονισμό 1119 του CIP, της 6ης Αυγούστου 1965· οι τιμές αυτές ίσχυαν για πωλήσεις εργοστασίου ελεύθερες τελών και για πωλήσεις άμεσης κατανάλωσης.

Η ρύθμιση αυτή καταργήθηκε μετά την ίδρυση της κοινής οργανώσεως αγοράς ζάχαρης, εισήχθη όμως πάλι το Νοέμβριο 1969 με τον κανονισμό 1236 του CIP «για να προφυλαχθούν οι Ιταλοί καταναλωτές από αυξήσεις τιμών που δεν προέκυπταν από μεταβολή των κοινοτικών τιμών».

Είναι συζητήσιμο αν οι κανονισμοί του CIP απέβλεπαν στο να δαμάσουν και να επιβάλλουν τις τιμές ή να ελέγξουν μόνο την εξέλιξή τους. Ο κανονισμός 1236 δεν καθόρισε μεν ρητώς νέα ανώτατη τιμή καταναλώσεως, όρισε όμως, πράγμα που καταλήγει στο ίδιο αποτέλεσμα, ότι τόσο στην πώληση από τον παραγωγό, όσο και στην πώληση για άμεση κατανάλωση, τα ανώτατα όρια των «διαφόρων τιμών» αναλόγως της κατηγορίας και του είδους της ζάχαρης, των εξόδων συσκευασίας και των εμπορικών περιθωρίων πωλήσεως των προϊόντων αυτών στους καταναλωτές θα παραμείνουν «αυτές που προκύπτουν από τη σύγκριση με τις τιμές που καθορίστηκαν με την απόφαση 1119 του 1965». Μια εγκύκλιος (αρ. 1237) της 14ης Νοεμβρίου 1969 παρείχε ορισμένες ενδείξεις για την τιμή «εξόδου» της ζάχαρης «από το εργοστάσιο».

Η ενιαία ανώτατη τιμή καταναλώσεως προέκυπτε φυσικά απ' όλα αυτά διότι επρόκειτο περί του αποτελέσματος απλής αθροίσεως διαφόρων στοιχείων από τα οποία μερικά προέρχονταν από τις κοινοτικές διατάξεις περί καθορισμού της παράγωγης τιμής παρεμβάσεως, άλλα δε από τις διατάξεις που εξέδιδε το CIP.

Φαίνεται λοιπόν ότι όχι μόνο είναι βέβαιο ότι με τις διατάξεις αυτές επανήλθε το σύστημα των ανωτάτων τιμών, αλλά και ότι ανώτατες αυτές τιμές ίσχυσαν στην πράξη στο κλιμάκιο της καταναλώσεως, αλλά επίσης και στο κλιμάκιο της παραγωγής, δηλαδή ιδίως στην πώληση ζάχαρης στα εργοστάσια επεξεργασίας.

Το σύστημα τιμών που καταρτίστηκε κατ' αυτό τον τρόπο συνεχίστηκε πράγματι να εφαρμόζεται χωρίς διακοπή, ακόμη και κατά το έτος 1974 και τις αρχές του 1975, αφού ο κανονισμός 39/74 καταργήθηκε μόλις στις 18 Ιανουαρίου 1975. Με τους κανονισμούς 28 της 28ης Ιουνίου 1974 και 39 της 13ης Αυγούστου 1974 καθορίστηκαν πάλι ανώτατες τιμές καταναλώσεως και ορίστηκαν τα εμπορικά περιθώρια για τη συσκευασία και τη διανομή της ζάχαρης.

Ενόψει του στενού δεσμού μεταξύ αυτού του συστήματος τιμών και του Sovraprezzo, μπορεί να ειπωθεί ότι πρόκειται για ρύθμιση, η οποία καθορίζει την τιμή παραγωγής μέσω της τιμής καταναλώσεως, λαμβανομένων υπόψη του Sovraprezzo και των φόρων. Το ζήτημα όμως αυτό παρέμεινε εριστό κατά τη διαδικασία και μπορεί να παραμείνει ανοικτό, δεδομένου ότι τα παραπέμποντα δικαστήρια διατύπωσαν τα ερωτήματά τους κατά τρόπο γενικό, δηλαδή χωρίς να τα περιορίσουν στις ανώτατες τιμές καταναλώσεως.

2. Πρέπει ήδη να κριθεί το ιταλικό σύστημα τιμών έναντι των κοινοτικών γεωργικών διατάξεων στον τομέα των τιμών της ζάχαρης, δηλαδή πρέπει να ερευνηθεί αν η εθνική νομοθεσία περιέχει στοιχεία που είναι ασυμβίβαστα με την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση.

Στο σημείο αυτό επιτρέψτε μου να υπενθυμίσω, ότι ο γενικός εισαγγελέας Mayras εξέφρασε δεινές αμφιβολίες επί του ζητήματος αν, μετά την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 1009/67 και την εισαγωγή των κοινοτικών τιμών ζάχαρης, μπορούσαν ακόμη οι ιταλικές αρχές, ακόμα και στο στάδιο της καταναλώσεως και της λιανικής πωλήσεως, να επιβάλουν ανώτατες τιμές, έστω και μέσω του συστήματος της διαφοράς τιμών σε σχέση με την παράγωγη τιμή παρεμβάσεως.

Για να δοθεί απάντηση στα τεθέντα ερωτήματα πρέπει να ανατρέξουμε στην απόφαση της 23 Ιανουαρίου 1975 επί της υποθέσεως Galli (SLG 1975, σ. 47), η οποία παρουσιάζει ενδιαφέρον. Επρόκειτο τότε για εθνικό σύστημα παγώματος των τιμών των σιτηρών και των αλεύρων από ελαιούχους σπόρους που προορίζονταν για ζωοτροφή. Ενώ η κοινή οργάνωση αγοράς σιτηρών προβλέπει ρύθμιση των τιμών των ακατεργάστων προϊόντων, ακόμη και των προϊόντων της πρώτης φάσεως μεταποιήσεως, η κανονιστική ρύθμιση για τα λίπη δεν προβλέπει — εκτός από το ελαιόλαδο για το οποίο έχει εισαχθεί σύστημα τιμών — για τα λοιπά προϊόντα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρά μόνο απλή δασμολογική προστασία στο εμπόριο με τις τρίτες χώρες, με την επιφύλαξη της θεσπίσεως μέτρων διασφαλίσεως σε περίπτωση διαταραχών της αγοράς. Εξάλλου, απ' αυτό το εθνικό σύστημα παγώματος των τιμών ήταν δυνατές οι εξαιρέσεις. Σχετικώς, στην υπόθεση Galli έγινε δεκτό, όσον αφορά το κοινό σύστημα τιμών που ισχύουν στο στάδιο της παραγωγής και του χονδρικού εμπορίου, ότι «τα εθνικά μέτρα που επηρεάζουν το σχηματισμό των τιμών είναι ασυμβίβαστα με οργανώσεις αγορών που περιλαμβάνουν κοινοτικό σύστημα σχηματισμού τιμών», τα δε κράτη μέλη δεν δικαιούνται πλέον «να επεμβαίνουν με εθνικά μέτρα που λαμβάνονται μονομερώς στο μηχανισμό σχηματισμού των τιμών της κοινής οργανώσεως».

Στις παρούσες υποθέσεις πρόκειται για εθνική ρύθμιση που καταλήγει πιθανώς στον καθορισμό — χωρίς να επιτρέπονται εξαιρέσεις — της τιμής πωλήσεως σ' όλες τις φάσεις του μεταποιημένου προϊόντος, μολονότι υφίσταται κοινοτική ρύθμιση που καθορίζει την τιμή παραγωγής και τη χονδρική τιμή του ίδιου προϊόντος.

α) Εφόσον εμμένουμε σ' αυτά που έγιναν δεκτά με την απόφαση Galli — πράγμα που μου φαίνεται απαραίτητο, αφενός λόγω των απαιτήσεων της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και του ενιαίου της αγοράς, αφετέρου δε λόγω του ότι η κοινή οργάνωση αγοράς είχε προβλέψει όλα τα απαραίτητα μέτρα για ν' αποφευχθεί μια ανεπιθύμητη εξέλιξη των τιμών —, ένας ενδεχόμενος καθορισμός των τιμών για τους παραγωγούς και τους χονδρεμπόρους από τις εθνικές αρχές δεν είναι πλέον δυνατός λόγω της υπάρξεως της κοινής οργανώσεως αγοράς ζάχαρης.

β) Όσον αφορά τον καθορισμό επί εθνικού επιπέδου ανωτάτων τιμών καταναλώσεως, η λύση δεν είναι τόσο καθαρή. Σχετικώς, η απόφαση Galli έκρινε ότι οι διατάξεις περί κοινής οργανώσεως αγοράς αφήνουν ανέπαφη την εξουσία των κρατών μελών να «λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για το σχηματισμό των τιμών στο επίπεδο του λιανικού εμπορίου και της καταναλώσεως»· βεβαίως υπό την επιφύλαξη ότι οι σκοποί ή η λειτουργία της οικείας κοινής οργανώσεως αγοράς δεν κινδυνεύουν.

Κατά τη διαδικασία ειπώθηκε σχετικώς — όχι χωρίς λόγο — ότι η γενομένη διάκριση παρίσταται τεχνητή, διότι ο καθορισμός των τιμών για τους καταναλωτές έχει υποχρεωτικά συνέπειες επί των τιμών στα προηγούμενα οικονομικά στάδια. Κατά τη γνώμη μου όμως, η εν λόγω διαφοροποίηση πρέπει ακόμη τώρα να θεωρηθεί δικαιολογημένη, διότι τα περισσότερα κράτη μέλη είναι πεπεισμένα για τη σπουδαιότητα και την αποτελεσματικότητα μιας ρυθμίσεως των τιμών καταναλώσεως και διότι, αφετέρου, στο τωρινό στάδιο εξελίξεως της ενοποιήσεως λείπει το αντίστοιχο μέσο στο κοινοτικό επίπεδο.

Άρα, για να εκτιμηθούν οι ανώτατες τιμές καταναλώσεως είναι αναγκαίο να εξεταστεί αν συντρέχουν οι επιφυλάξεις που διατυπώνονται στην απόφαση Galli.

αα) Ας αρχίσομε την έρευνα με την απόφαση 9/74 περί τιμών που έχει σημασία στην υπόθεση 89/75.

Η Επιτροπή προσκόμισε έναν πίνακα από τον οποίο προκύπτει ότι οι εν λόγω ανώτατες τιμές καταναλώσεως — είναι δυνατός ο αναδρομικός υπολογισμός λαμβάνοντας υπόψη τα περιθώρια κέρδους και τις νόμιμες επιβαρύνσεις — αντιστοιχούν σε τιμή παραγωγής που κείται στο επίπεδο της ισχύουσας στην Ιταλία παράγωγης τιμής παρεμβάσεως. Καταλήγει δε στο ότι «ο καθορισμός αυτός δεν συμβιβάζεται ούτε με τους σκοπούς ούτε με τη λειτουργία της οργανώσεως αγοράς.»

Η Ιταλική Κυβέρνηση απάντησε προτείνοντας άλλο υπολογισμό ισχύοντα για τη ζάχαρη της πρώτης κατηγορίας, από τον οποίο συνάγει ότι δεν θίγεται το επίπεδο της κοινοτικής τιμής, ιδίως διότι λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι οι ιταλικές τιμές καταναλώσεως είναι ηυξημένες κατά το ποσό του Sovraprezzo.

Στο σημείο αυτό πρέπει νομίζω να συγκρατήσομε στη μνήμη μας ότι η εκλογή της κατηγορίας ζάχαρης δεν είχε καμία επίδραση

επί των λογαριασμών διότι οι απαραίτητες αναγωγές μπορούν να γίνουν με τη βοήθεια ορισμένων συντελεστών. Εξάλλου, είναι κατά τη γνώμη μου σαφές ότι το Sovraprezzo δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη, δεδομένου ότι η κοινοτική ρύθμιση το επέτρεψε ρητώς στην Ιταλία ως ενίσχυση. Εφόσον εκκινήσομε από αυτά τα δεδομένα — στον παραπέμποντα δικαστή ανήκει ασφαλώς η αρμοδιότητα να προβεί στις αναγκαίες διαπιστώσεις —, καταλήγομε προφανώς στο συμπέρασμα ότι ο υπολογισμός που έκανε η Επιτροπή είναι ορθός. Αυτό όμως σημαίνει επίσης, ακριβώς επειδή κατά τον κανονισμό 9/74 στο στάδιο της παραγωγής διασφαλίζεται μόνο το επίπεδο των τιμών παρεμβάσεως και επομένως εμποδίζεται ο σχηματισμός τιμής ως το ύψος της τιμής κατωφλίου, ότι η εθνική ρύθμιση τιμών δεν είναι σύμφωνη με την κοινοτική ρύθμιση.

ββ) Όσον αφορά τους κανονισμούς 28/74 και 39/74 που έχουν σημασία στις άλλες υποθέσεις, η Επιτροπή καταλήγει με ανάλογους υπολογισμούς σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Η αναγωγή των ανωτάτων τιμών καταναλώσεως που ρυθμίζουν οι κανονισμοί αυτοί στο επίπεδο των τιμών παραγωγής και χονδρικού εμπορίου φαίνεται ότι επιτρέπει πράγματι τη διαπίστωση, ότι για τις τελευταίες αυτές τιμές ήταν δυνατό ένα επίπεδο τιμών ανώτερο της κοινοτικής ενδεικτικής τιμής, της τιμής παρεμβάσεως και της τιμής κατωφλίου. Μπορεί λοιπόν να λεχθεί ότι η επιφύλαξη της αποφάσεως Galli δεν μπορεί εδώ να εφαρμοστεί κατά τον ίδιο τρόπο όπως αναφορικά με τον κανονισμό 9/74.

Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν εφαρμόζεται καθόλου· εν προκειμένω έχει σημασία μια άλλη σκέψη, η οποία — ας μου επιτραπεί να το προεξοφλήσω — επιτρέπει να γίνει λόγος για παράνομη επέμβαση της ιταλικής ρυθμίσεως στο σύστημα τιμών της Κοινότητας.

Σχετικώς θυμάμαι τα μέτρα που έλαβε η Κοινότητα για να θεραπεύσει την ιδιαιτέρως αισθητή ελλειμματική συγκυριακή κατάσταση στην Ιταλία και τούτο σε εποχή που η δυνατότητα εισαγωγής στην Ιταλία ζάχαρης προελεύσεως τρίτων χωρών ή άλλων κρατών μελών στην ενδεικτική τιμή προφανώς δεν υφίστατο πλέον.

Εν προκειμένω πρέπει να γνωρίζει κανείς τα εξής:

Δεδομένου ότι είχε διαπιστωθεί ότι η τιμή CIF της ζάχαρης ήταν ανώτερη της τιμής κατωφλίου και ότι ο εφοδιασμός της Κοινότητας στο σύνολό της δεν ήταν εξασφαλισμένος, ότι περαιτέρω οι τιμές της ζάχαρης στην κοινοτική αγορά και ιδίως στις ελλειμματικές περιοχές υπερέβαιναν σημαντικά τις τιμές που είχε καθορίσει η Κοινότητα, το Συμβούλιο θέσπισε ήδη από τις 18 Νοεμβρίου 1974, με τον κανονισμό 2931/74 (ABL L 311, της 22.11.1974), ενίσχυση λόγω εισαγωγής λευκής και ακατέργαστης ζάχαρης από τρίτες χώρες. Η ποσότητα για την οποία χορηγούνταν η ενίσχυση καθορίστηκε σε 200.000 τόνους σε πρώτη φάση. Προβλέφθηκε να οριστεί το ύψος της ενισχύσεως με διαγωνισμό (άρθρο 3)· ο διαγωνισμός θα κατακυρωνόταν σ' εκείνον που θα προσέφερε τη χαμηλότερη ενίσχυση, τα δε έξοδα γι' αυτή την ενίσχυση έπρεπε να θεωρηθούν ως μέρος των επεμβάσεων που προορίζονταν για τη ρύθμιση των γεωργικών αγορών (κανονισμός 2932/74 του Συμβουλίου, της 18.11.1974, ABL L 311 της 22.11.1974, σ. 10).

Συγχρόνως αποφάσισε το Συμβούλιο με τον κανονισμό 2932/74 τη χορήγηση κοινοτικής ενισχύσεως για τη ζάχαρη που παράγεται πέραν του ανωτάτου ποσοστού, την καλούμενη ζάχαρη «C», στην οποία δεν εφαρμοζόταν η εισφορά λόγω εξαγωγής.

Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού 2931/74 καθορίστηκαν με τον κανονισμό 3062/74 της Επιτροπής, της 3ης Δεκεμβρίου 1974 (ABL L 324, της 4.12.1974, σ. 7). Πρέπει να σημειωθεί ότι πριν εκδώσει τον κανονισμό αυτό η Επιτροπή έλαβε τη γνώμη όχι μόνο της Επιτροπής Διαχειρίσεως της ζάχαρης, αλλά και της Νομισματικής Επιτροπής που ιδρύθηκε με το άρθρο 105 της Συνθήκης ΕΟΚ. Κατά τον εν λόγω κανονισμό, οι ενισχύσεις λόγω εισαγωγής λευκής και ακατέργαστης ζάχαρης από τρίτες χώρες έπρεπε ν' αποτελέσουν αντικείμενο διαρκούς διαγωνισμού από μέρους των κρατών μελών και κατά τη διάρκεια του διαρκούς αυτού διαγωνισμού μερικών διαγωνισμών (άρθρο 1). Σε συνδυασμό με την ενίσχυση αυτή που χορηγούνταν εις βάρος του ΕΓΤΠΕ, καθορίστηκε η ανώτατη τιμή πωλήσεως της εισαγόμενης ζάχαρης για τη λευκή ζάχαρη σε 32,40 λογιστικές μονάδες ανά 100 χιλιόγραμμα ασυσκεύαστου εμπορεύματος CIF στο κράτος μέλος στο οποίο θα ετίθετο σε ελεύθερη κυκλοφορία το εμπόρευμα (άρθρο 12 α).

Όταν εξαντλήθηκε η καθορισθείσα ποσότητα κατόπιν μερικού διαγωνισμού της 15ης Ιανουαρίου 1975, ο διαρκής διαγωνισμός ανεστάλη προσωρινώς με τον κανονισμό 122/75 της Επιτροπής, της 17ης Ιανουαρίου 1975 (ABL L 13, της 18.1.1975, σ. 24). Οι πιο πάνω 200 000 τόνοι πήγαν κυρίως στο Ηνωμένο Βασίλειο· από την Ιταλία δεν μετέσχε κανείς στο διαγωνισμό.

Με τον κανονισμό 191/75 της 21ης Ιανουαρίου 1975 (ABL L 20, της 25.1.1975, σ. 39) προέβλεψε το Συμβούλιο την εισαγωγή συμπληρωματικής ποσότητας 200.000 τόνων με ενίσχυση.

Εξάλλου, η ανώτατη τιμή πωλήσεως που έπρεπε να τηρήσει ο υπερού η κατακύρωση αναπροσαρμόστηκε. Αυτή τη φορά το ίδιο το Συμβούλιο και όχι πλέον η Επιτροπή καθόρισε το ανώτατο επίπεδο της τιμής πωλήσεως σε 35,81 λογιστικές μονάδες ανά 100 χιλιόγραμμα λευκής ζάχαρης· εκτός αυτού προβλέφθηκε οι εισαγωγές που ενισχύθηκαν κατ' αυτό τον τρόπο να μπορούν να περιοριστούν στις περιοχές που είχαν συμπληρωματικές ανάγκες.

Με την ευκαιρία των δύο πρώτων διαγωνισμών που διοργανώθηκαν για τη χορήγηση ενισχύσεων λόγω εισαγωγής στο πλαίσιο της νέας αυτής ποσότητας, η Ιταλία δεν μπόρεσε πάλι να λάβει τα προβλεφθέντα πλεονεκτήματα. Στον πρώτο διαγωνισμό δεν εκπροσωπήθηκε καν η Ιταλία. Στο δεύτερο, οι ιταλικές προσφορές αποδείχτηκαν υψηλότερες κατά 30% περίπου έναντι των προσφορών των λοιπών κρατών (απάντηση της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 1975, στην έγγραφη κοινοβουλευτική ερώτηση 821/74 της 7ης Μαρτίου 1975, ABL L 122 της 2.6.1975, σ. 34 και 35).

Μετά την έτσι αποκτηθείσα πείρα, η Επιτροπή εφήρμοσε νέους μηχανισμούς διαγωνισμού ικανούς να επιτρέψουν τον εφοδιασμό της ιταλικής αγοράς κατά προτεραιότητα και υπό τις καλύτερες προϋποθέσεις. Σ' αυτό απέβλεψαν οι κανονισμοί 555/75 και 558/75 της 4ης Μαρτίου 1975 που εκδόθηκαν κι οι δύο μετά γνώμη της Νομισματικής Επιτροπής και της Επιτροπής Διαχειρίσεως της ζάχαρης (ABL L 59 της 5.3.1975, σ. 8 και 16).

Παραλλήλως, για να καταστεί δυνατή η διάθεση στην κοινοτική αγορά της λευκής κοινοτικής ζάχαρης «C» και για να καθοριστούν οι ενισχύσεις που έπρεπε να χορηγηθούν σ' αυτή τη ζάχαρη δυνάμει του κανονισμού 2932/74 του Συμβουλίου, προκηρύχθηκε διαρκής διαγωνισμός με τον κανονισμό 312/75 της Επιτροπής, της 7ης Φεβρουαρίου 1975 (ABL L 35 της 8.2.1975, σ. 5). Για την παράδοση της λευκής αυτής ζάχαρης στην Ιταλία ετέθη ως όρος το

προϊόν να διατεθεί στο λιανικό εμπόριο σε κατάσταση αναλλοίωτη. Έπρεπε να παραδοθεί από τον υπερού η κατακύρωση σε τιμή πωλήσεως μη υπερβαίνουσα τις 35,56 λογιστικές μονάδες ανά 100 χιλιόγραμμα ασυσκεύαστου προϊόντος, αναλόγως της περιπτώσεως ελεύθερο στα ιταλικά σύνορα ή CIF σε ιταλικό λιμάνι (προκήρυξη διαγωνισμού, ABL C 52 της 5.3.1975, σ. 13).

Τέλος, στις 25 Μαρτίου 1975, το Συμβούλιο με τον κανονισμό 821/75 (ABL L 79 της 28.3.1975, σ. 1) πρόσθεσε μια ποσότητα 300.000 τόνων στην αρχική ποσότητα που προέβλεπε ο κανονισμός 191/75. Από την έκθεση αυτή, η οποία ξεπερνά μερικώς τα χρονικά όρια που έχουν τεθεί από την κύρια δίκη, προκύπτει ότι η τιμή κατωφλίου, όπως άλλωστε και η ενδεικτική τιμή, δεν ήταν πλέον παρά αξίες καθαρά θεωρητικές ενόψει της καταστάσεως ανεπαρκείας και του διπλασιασμού των διεθνών τιμών. Εξάλλου, οι κοινοτικές αρχές είχαν θεσπίσει σε κοινοτικό επίπεδο και ειδικότερα για την Ιταλία ένα πραγματικό σύστημα ανωτάτων τιμών. Για τις ανάγκες που δεν καλύπτονταν από την κοινοτική παραγωγή, δηλαδή κυρίως για τις ανάγκες της Ιταλίας, η ενδεικτική κοινοτική τιμή αντικαταστάθηκε από την ανώτατη κοινοτική τιμή που καθοριζόταν από την Κοινότητα.

Επειδή όμως οι ανώτατες ιταλικές τιμές ήταν κατώτερες από τις τιμές στις οποίες μπορούσε να πωληθεί στην Ιταλία η εισαγόμενη ζάχαρη από τρίτες χώρες με τη βοήθεια της κοινοτικής ενισχύσεως ή η κοινοτική ζάχαρη που παραγόταν πέραν της ανώτατης ποσόστωσης, οι βιομηχανίες ραφιναρίσματος ή οι Ιταλοί εισαγωγείς δεν είχαν καμία δυνατότητα να λάβουν μέρος στους διαγωνισμούς που διοργάνωναν οι οργανισμοί παρεμβάσεως των κρατών μελών. Υπό το πρίσμα αυτό μπορεί επίσης να λεχθεί, με την ευκαιρία των κανονισμών 28/74 και 39/74 του CIP, ότι το σύστημα τιμών που θέσπιζαν ήταν ασυμβίβαστο με τις διατάξεις που εκδόθηκαν στο πλαίσιο της οργανώσεως της αγοράς ζάχαρης.

3. Κατά τα λοιπά — και εδώ επιλαμβάνομαι ενός άλλου ζητήματος που τέθηκε από το παραπέμπον δικαστήριο —, τα συστήματα τιμών πρέπει να ερευνηθούν επίσης υπό το φως της απαγορεύσεως του άρθρου 30 της Συνθήκης ΕΟΚ, στο οποίο αναφέρεται ωσαύτως το άρθρο 35 του κανονισμού 1009/67, δηλαδή υπό το φως της απαγορεύσεως των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς εισαγωγής.

Αν υποθέσομε ότι καταρχήν οι εθνικές ρυθμίσεις τιμών, σ' οποιοδήποτε στάδιο κι αν εφαρμόζονται, είναι ακόμη θεμιτές, δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να συνεπάγονται την παρεμβολή εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Αυτό επισημαίνουν σκέψεις της αποφάσεως Galli όταν τονίζουν, με την ευκαιρία του καθορισμού τιμών λιανικού εμπορίου και τιμών καταναλώσεως, την ανάγκη να μην παραβιάζονται άλλες διατάξεις της Συνθήκης. Η Επιτροπή κατέδειξε, κατά τη γνώμη μου, με πειστικό τρόπο, αναφερόμενη στην οδηγία της 70/50 της 22ας Δεκεμβρίου 1969, περί καταργήσεως των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς εισαγωγής (ABL L 13 της 19.1.1970, σ. 29), ότι τα συστήματα ανωτάτων τιμών μπορούσαν πράγματι να έχουν τέτοιες συνέπειες. Απ' αυτό συνάγεται ότι μπορεί να γίνει λόγος για μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος κατά την έννοια των πιο πάνω διατάξεων, αφενός όταν οι διάφορες ανώτατες τιμές καθορίζονται για τα εγχώρια και τα εισαγόμενα προϊόντα, αφετέρου δε όταν οι σχετικές ρυθμίσεις ισχύουν κατά τον ίδιο τρόπο στα εγχώρια και στα εισαγόμενα προϊόντα, αλλ' αποτελούν εμπόδιο εισαγωγής γιατί ο καθορισμός των τιμών βρίσκεται σε τέτοιο επίπεδο ώστε η πώληση των εισαγομένων προϊόντων να

καθίσταται πιο δύσκολη — επειδή παραδείγματος χάρη δεν ελήφθησαν υπόψη τα διαφορετικά εμπορικά περιθώρια, το κόστος παραγωγής και έξοδα που συνδέονται αναπόφευκτα με την εισαγωγή.

Οι διαπιστώσεις αυτές θα πρέπει να αρκούν στο πλαίσιο μιας προδικαστικής διαδικασίας. Κατά πόσο προκύπτουν απ' αυτές συνέπειες για τις υποθέσεις της κύριας δίκης θα πρέπει να συναγάγει το παραπέμπον δικαστήριο βάσει συγκρίσεων τιμών, οι οποίες μπορεί να διαφέρουν αναλόγως του χρονικού σημείου.

4. Απ' όσα ειπώθηκαν ως τώρα είναι πια εύκολο να ερευνηθεί το ζήτημα αν το σύστημα των ανωτάτων τιμών συνιστά εθνικό μέτρο του οποίου η θέσπιση ανήκε εφεξής στην αρμοδιότητα της Ιταλικής Κυβερνήσεως στο πλαίσιο της συγκυριακής πολιτικής της.

Σχετικώς είναι σημαντικό να λεχθεί ότι το ιταλικό σύστημα ανωτάτων τιμών για τη ζάχαρη δεν ήταν μέτρο συμπτωματικό. Το σύστημα αυτό υφίστατο ήδη πριν από την ίδρυση κοινής οργανώσεως αγοράς και εξακολούθησε να υφίσταται χωρίς διακοπή. Πρόκειται λοιπόν για μόνιμο σύστημα που δεν οφείλεται στις δυσχέρειες που προκάλεσαν ο πληθωρισμός και η εξέλιξη της οικονομικής συγκυρίας. Όπως παρατήρησε ένας από τους δικηγόρους των διαδίκων της κύριας δίκης, έχομε να κάνομε μ' ένα τελείως «κλειστό» σύστημα, που υφίσταται παραλλήλως προς την κοινοτική ρύθμιση έναντι της οποίας ανεγείρει πραγματικό εθνικό φράγμα.

Αν δεχτούμε όμως, ότι η ρύθμιση αυτή ήταν στοιχείο της εθνικής ιταλικής πολιτικής συγκυρίας, αποδεικνύεται ότι όχι μόνο αποτέλεσε επανάληψη μέτρων που είχαν ληφθεί επί κοινοτικού επιπέδου, αλλά και ότι επενέβη ευθέως στο πεδίο ρυθμίσεως των μέτρων αυτών.

Για τη διαπίστωση αυτή είναι ουσιώδη αυτά που αναφέρονται στις αποφάσεις της 13ης Ιουνίου 1972 (Compagnie d' Approvisionnement, υποθέσεις 9 και 11/71, SLG. 1972, σ. 408) και της 24ης Οκτωβρίου 1973 (Merkur, υπόθεση 43/72, SLG. 1973, σ. 1073), δηλαδή ότι «εξουσιοδοτώντας το Συμβούλιο να αποφασίσει τα κατάλληλα για την κατάσταση μέτρα, το άρθρο 103 παρέσχε στο όργανο αυτό ευρεία διακριτική εξουσία, την οποία πρέπει να ασκεί για το «κοινό συμφέρον» και όχι για το ατομικό συμφέρον ορισμένης ομάδας επιχειρηματιών». Περαιτέρω, με τρεις αποφάσεις που δημοσιεύτηκαν την ίδια ημέρα, στις 24 Οκτωβρίου 1973 (υπόθεση 5/73, Balkan, SLG. 1973, σ. 1108 ως 1110)· (υπόθεση 9/73, Schlueter, SLG. 1973, σ. 1152 ως 1154· υπόθεση 10/73, Rewe-Zentral, SLG. 1973, σ. 1189 ως 1191), το Δικαστήριο δέχτηκε ότι:

«Το άρθρο 103 αναφέρεται στην πολιτική συγκυρίας των κρατών μελών, την οποία πρέπει να θεωρούν ως ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος. Δεν αφορά συνεπώς τους ήδη κοινούς τομείς, όπως είναι η οργάνωση γεωργικών αγορών. Σκοπός του είναι πράγματι είτε ο συντονισμός των συγκυριακών πολιτικών των κρατών μελών, είτε, σύμφωνα με την παράγραφο 2 αυτής της διατάξεως, η λήψη των καταλλήλων κοινών μέτρων...

Ναι μεν, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 103, υποχρεούνται τα κράτη μέλη να θεωρούν την πολιτική τους συγκυρίας ως ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος, η διάταξη όμως αυτή δεν αποκλείει την αρμοδιό-

τητα των κοινοτικών οργάνων να λαμβάνουν, υπό την επιφύλαξη των λοιπών διαδικασιών που προβλέπονται από τη Συνθήκη, μέτρα συγκυριακής φύσεως στα πεδία της αρμοδιότητάς τους. Αντιθέτως, ορίζοντας η παράγραφος 2 του άρθρου 103 ότι το Συμβούλιο μπορεί «να αποφασίσει ομοφώνως τα κατάλληλα για την κατάσταση μέτρα», απονέμει, υπό την ανωτέρω σημειωθείσα επιφύλαξη, στο όργανο αυτό τις αναγκαίες αρμοδιότητες για να λάβει, καταρχήν, τα συγκυριακά μέτρα που μπορούν να κριθούν αναγκαία για τη διατήρηση των σκοπών της Συνθήκης...»

Στη συνέχεια, η απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 1975 (υπόθεση 31/74, Galli, SLG. 1975, σ. 63) επανέλαβε ότι:

«Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να στηριχτούν, για να δικαιολογήσουν μονομερείς επεμβάσεις στη ρύθμιση των τιμών στον οικείο τομέα, στις διατάξεις του άρθρου 103 περί πολιτικής συγκυρίας. Πράγματι, το άρθρο 103 αφορά μεν την πολιτική συγκυρίας των κρατών μελών, αλλά δεν ισχύει για τομείς που έχουν ήδη καταστεί κοινοί, όπως η οργάνωση των γεωργικών αγορών.»

Εξάλλου, το Δικαστήριο προσέθεσε ότι:

«Η μόνη οδός που συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο και οδηγεί στην επίτευξη, σ' έναν τομέα που καλύπτεται από κοινή οργάνωση αγοράς, των σκοπών στους οποίους αποβλέπει μια εθνική νομοθεσία που προορίζεται να καταπολεμήσει την άνοδο των τιμών, συνίσταται, κατόπιν αυτού, στο να λάβουν τα κράτη μέλη, μέσα σε κοινοτικό πλαίσιο, τις κατάλληλες πρωτοβουλίες ώστε να επιτύχουν να επιτραπούν, από την αρμόδια κοινοτική αρχή, μέτρα σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ενιαίας αγοράς (στη συγκεκριμένη περίπτωση της αγοράς που ιδρύθηκε από τους κανονισμούς 120/67 και 136/66).»

Από τα πιο πάνω εκτεθέντα συνάγεται ότι οι αποφάσεις αυτές απορρίπτουν την άποψη κατά την οποία τα κράτη μέλη διατηρούν τη δυνατότητα να επεμβαίνουν μονομερώς στην κοινοτική ρύθμιση των τιμών, στο πλαίσιο της αντιπληθωριστικής πολιτικής τους ή σε περιπτώσεις δυσχερειών εφοδιασμού σ' ορισμένα προϊόντα. Η ενέργεια αυτή δεν θα ήταν θεμιτή παρά μόνον αν η Κοινότητα δεν ελάμβανε η ίδια ειδικά μέτρα. Αλλά, όπως είδαμε, οι ίδιες οι κοινοτικές αρχές έλαβαν ειδικά μέτρα αυτού του είδους μέσα στο πλαίσιο της κοινής οργανώσεως αγοράς ζάχαρης και κανονισμούς για την εφαρμογή της.

5. Τέλος, απομένει να γίνει μια παρατήρηση σχετικά με τη δυνατότητα απευθείας εφαρμογής των κοινοτικών διατάξεων για τις οποίες έγινε λόγος στην παρούσα δίκη ή, μ' άλλα λόγια, με τη δυνατότητα των ιδιωτών να τις αντιτάξουν έναντι των εθνικών διατάξεων κατά τη διάρκεια μιας δίκης.

Δεν χρειάζεται να εκτεθούν πολλά επί του σημείου αυτού. Δεν υφίσταται για μένα καμιά αμφιβολία ότι η Επιτροπή έχει δίκηο όταν προτείνει να δοθεί καταφατική απάντηση σ' αυτό το ζήτημα. Για να δικαιολογηθεί αυτή η άποψη αρκεί να επιστηθεί η προσοχή επί του γεγονότος ότι οι σχετικές με την οργάνωση της οικείας αγοράς διατάξεις περιλαμβάνονται στους κοινοτικούς κανονισμούς που πρέπει να εφαρμόζονται άμεσα στα κράτη μέλη.

Εξάλλου, όσον αφορά το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ που ενδεχομένως έχει επίσης εφαρμογή, η νομολογία έχει ήδη ωσαύτως δεχτεί ότι παράγει άμεσα αποτελέσματα κατά την έννοια της απόψεως που υποστήριξε η Επιτροπή.

6. Προτείνω λοιπόν να δοθούν οι ακόλουθες απαντήσεις στα τεθέντα προδικαστικώς ερωτήματα:

α) Κατά το μέτρο που υφίσταται κοινή οργάνωση αγοράς με κοινές τιμές, όπως συμβαίνει με τον κανονισμό 1009/67 περί κοινής οργανώσεως αγοράς ζάχαρης, τα κράτη μέλη δεν έχουν πλέον τη δυνατότητα να επέμβουν στον κοινοτικό μηχανισμό σχηματισμού τιμών με μονομερή εθνικά μέτρα που αφορούν τις τιμές παραγωγής και τις χονδρικές τιμές. Μέτρα εθνικά που αφορούν τις λιανικές τιμές και τις τιμές καταναλώσεως δεν πρέπει να θέτουν σε κίνδυνο τους σκοπούς ούτε τη λειτουργία της επίδικης κοινής οργανώσεως αγοράς. Σχετικά έχει σημασία αν οι ανώτατες τιμές καταναλώσεως που καθορίστηκαν από το κράτος έχουν ως αποτέλεσμα να σχηματίζονται τιμές στο στάδιο της παραγωγής και του χονδρικού εμπορίου που κείνται κάτω από τις κοινοτικές τιμές παρεμβάσεως, τις ενδεικτικές τιμές και τις τιμές κατωφλίου και αν τα οικεία κρατικά μέτρα καταλήγουν να στερούν αποτελέσματος στο εν λόγω κράτος ορισμένες κοινοτικές ενέργειες επιχορηγήσεως εισαγομένων προϊόντων.

β) Όσον αφορά τα γεωργικά προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο κοινής οργανώσεως αγοράς, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να καθορίσουν ανώτατες τιμές καταναλώσεως, κατά το μέτρο που πρόκειται για διαφορετικές τιμές για τα εθνικά προϊόντα και τα εισαγόμενα προϊόντα ή κατά το μέτρο που, παρόλον ότι δεν γίνεται τυπικώς καμιά διάκριση μεταξύ των εθνικών και των εισαγομένων από τα λοιπά κράτη μέλη προϊόντων, οι τιμές αυτές είναι ικανές να καταστήσουν δυσχερέστερη την πώληση εισαγομένων προϊόντων από την πώληση εθνικών προϊόντων.

γ) Κατά το μέτρο που εθνικά μέτρα, τα οποία πληρούν τις προϋποθέσεις των εδαφίων α και β, δε συμβιβάζονται με τις κοινοτικές διατάξεις περί οργανώσεως αγοράς ζάχαρης ή με τις διατάξεις περί καταργήσεως μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς στην εισαγωγή, μπορούν οι ιδιώτες να ζητήσουν να μη εφαρμοστούν σ' αυτούς τα εθνικά αυτά μέτρα, επικαλούμενοι την άμεση εφαρμογή των εν λόγω κοινοτικών διατάξεων ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.